

нестабільності є надання законам та інструкціям зворотної сили. Така практика серйозно турбує іноземних інвесторів, особливо коли законодавство зачіпає вже існуючі капіталовкладення.

Згідно з діючими нині нормативно-правовими актами всім інвесторам без винятку надано рівні права, незалежно від того, який сектор економіки вони інвестують, який розмір цих інвестицій, яке їх походження, чи є вони внутрішніми чи закордонними. Такий підхід, можливо, і є нормальним у разі, якщо країна вже досягла достатньо високого рівня економічної стабільності. Але він не виправдовує себе у випадку з нашою державою. Законодавство України, на жаль, не надає будь-яких стимулів для інвестування у ключові галузі економіки. Що більш важливим та необхідним є фінансово-матеріальні надходження для держави, то привабливішими мають бути умови для потенційних інвесторів, особливо це стосується перехідного етапу економіки. Тому селективну інвестиційну роботу потрібно проводити так, щоб першочергова увага була до тих інвесторів, які насамперед спрямовані на виробництво товарів, що заміщають імпорт, а також орієнтовані на експорт. У зв'язку з цим назріла нагальна потреба у врегулюванні цього питання законом, яким буде передбачено надання пільг окремим суб'єктам підприємництва під конкретні проекти відповідно до державних програм економіки та соціальної сфери, що, у свою чергу, стане додатковим правовим важелем впливу на інвестора в плані спрямування його у ті важливі для України галузі, куди він поки що не йде. Особливого значення це питання набуває в даний час, коли країна вже пройшла етап масової приватизації і вступила в період роздержавлення великих компаній.

Істотною перешкодою на шляху до залучення та ефективного використання іноземних інвестицій є недосконалість інфраструктура. Недостатня кількість відповідних експертів, аудиторів, консультантів стримує збільшення надходжень закордонного капіталу.

ГРАНТОВЕ ФІНАНСУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТІВ

В. В. СМАЧИЛО, канд. екон. наук, доц.,
проф. кафедри економіки

О. М. КОЛМАКОВА, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри економіки

В. Ю. ХАЛІНА, канд. екон. наук,
доц. кафедри економіки

*Харківський національний університет будівництва та архітектури,
м. Харків*

Євроінтеграційний вектор розвитку економіки України вимагає перегляду принципів господарювання на всіх його рівнях, що диктує потребу у розбудові соціальноорієнтованої економіки. Відповідно, більшість джерел

фінансування, звичних для вітчизняних суб'єктів господарювання та органів влади, змінюються. Вихідною термінологічно-понятійною базою є поділ проектів, які реалізуються на території міста, регіону, країни, тощо, за об'єктом інвестиційної діяльності на «тверді» та «м'які», які, в аспекті вітчизняного розуміння, інтерпретуються як інфраструктурні та не інфраструктурні. До «твердих» проектів відносять проекти, головною метою яких є створення чи реновація основних фондів, що вимагає інвестицій. До «м'яких» відносять проекти, спрямовані на розвиток громадянського суспільства, зміну поведінки тощо (наприклад, проведення навчальних заходів, видання літератури, розробка сайтів) [1]. Виходячи з мети дослідження, зупинимося саме на інфраструктурних проектах, які змінюють умови життя окремих людей та громади в цілому.

До основних джерел фінансування інфраструктурних («твердих») проектів в роботі [2] віднесено: фінансування за рахунок бюджетних коштів; кредитних ресурсів; приватних коштів (набуває все більшої популярності). Проекти: а) ті, які фінансуються виключно приватним сектором, перебувають у приватній власності та управлінні; б) ті, які побудовані на основі контракту з державою та хоча б частково фінансуються за рахунок різних форм ДПП, в тому числі за допомогою концесійної форми; міжнародних фінансово-кредитних організацій.

Вважаємо за необхідне розширити цей перелік – окремо виділити донорські організації, які здійснюють фінансування за допомогою грантів. Грант (grant) – кошти, на конкурсній основі безповоротно передані донором фізичній або юридичній особі для виконання конкретного проекту [1]. Звичайно, грантове фінансування може бути спрямоване як в тверді, так і в м'які проекти та набувати вигляду міжнародної технічної допомоги (МТД), якщо стосується фінансування нерезидентів України. Міжнародна технічна допомога – ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України [3]. МТД може залучатись у вигляді будь-якого майна, необхідного для забезпечення виконання завдань проектів (програм), яке ввозиться або набувається в Україні; робіт і послуг; прав інтелектуальної власності; фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті; інших ресурсів, не заборонених законодавством, у тому числі стипендій. Отже, МТД є ширшим поняттям, аніж гранти, які відрізняє конкурсний спосіб отримання. Окрім міжнародних донорів, інфраструктурні проекти також можуть фінансуватися вітчизняними донорами на конкурсній основі.

За даним МЕРТ [4], станом на листопад 2017 р. на території України реалізується 154 діючих проектів міжнародної технічної допомоги за підтримки країн-донорів, які мали як інфраструктурну, так і не інфраструктурну спрямованість. Вивчаючи діяльність міжнародних організацій-донорів на теренах України в сфері підтримки «твердих» проектів, слід відмітити: Фонд досліджень та допомоги приватному сектору (FASEP) фінансує проекти інфраструктури в рамках стратегій розвитку, що

реалізуються органами місцевої влади, та до яких можуть залучатися французькі підприємства (виробники обладнання, інженери, розробники, тощо) в таких секторах: громадський транспорт (трамваї, метро, потяги, аеропорти), охорона навколишнього середовища (питна вода, очищення каналізаційних відходів, управління водними ресурсами, твердими відходами, проекти, передбачені Кіотським протоколом), енергетика (зокрема, відновлювана енергетика та підвищення енергоефективності), охорона здоров'я, агропромисловість та іригація [5]. Окрім того, велика кількість організацій виступають як провідники для донорських коштів урядів різних країн, наприклад: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, які діють за такими проектами та програмами: стала інфраструктура (спрямування енергоефективність); безпека, відбудова та мир (Розвиток соціальної інфраструктури у зв'язку зі збільшенням кількості внутрішньо переміщених осіб); Держава та демократія (Муніципальний розвиток та оновлення старої частини міста Львова) [6]; ПРООН за фінансової підтримки уряду Японії у серпні 2017р. реалізували проект щодо відновлення шляхопроводу на підконтрольній уряду території Луганщини: Сєверодонецьком, Лисичанськом та Рубіжним [7].

Отже, відмічаємо розширення джерел фінансування інфраструктурних проектів, що, завдяки конкурсній основі, дозволяє залучати глобальні ресурси до вирішення локальних проблем.

Література

1. Основи грантрайтингу та управління проектами в публічній сфері: метод. рек. для органів влади та недерж. орг.-цій / Авт. кол.: В. В. Белявцева, А. І. Гнатенко, О. С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О. В. Кулініча. – Харків: Золоті сторінки, 2017. – 148 с.

2. Нагорна О. В. Особливості фінансування інфраструктурних проектів в Україні: теорія та практика / Нагорна О. В., Плаксун В. П. // Молодий вчений. – №12(39), грудень. – 2016. – С. 796-801.

3 Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги [Електронний ресурс] / Постанова КМУ від 15 лютого 2002 р. №153. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-%D0%BF>

4. Перелік діючих проектів міжнародної технічної допомоги за підтримки країн-донорів, що реалізуються в Україні та пройшли державну реєстрацію (перереєстрацію) у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: me.gov.ua

5. Офіційний сайт FASEP [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.economie.gouv.fr/>

6. Офіційний сайт GIZ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.giz.de/en/worldwide/32413.html>

7. Офіційний сайт UNDP [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://undpukraine.exposure.co/2017>